

PRAHA, HISTORICKÉ CENTRUM

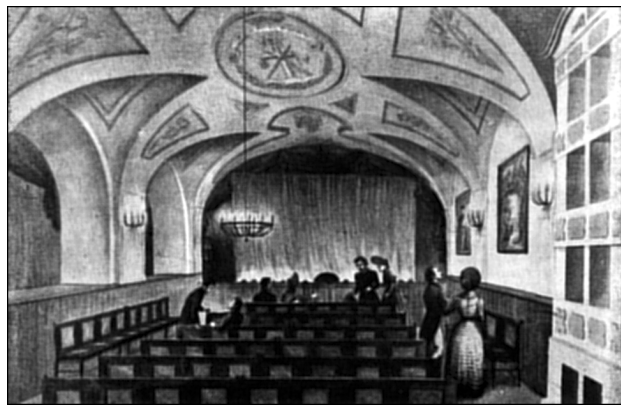
Aktivita celopražského významu, které ovlivnily kulturní a divadelní život země, se odehrávaly především v „historické“ Praze, ve třech čtvrtích, které dodnes tvoří její centrum: na Malé Straně, Starém a Novém Městě. Proto jsou zaznamenány v samostatné kapitole Praha, historické centrum (v abecedním řazení). Do historického centra patřily i Hradčany, které jsou z hlediska divadelních aktivit srovnatelné s ostatními čtvrtěmi, ponecháváme je v kapitole Části Prahy.

PRAHA-MALÁ STRANA, s. o. Praha 1

Div. činnost v rámci různých náboženských řádů. 1509 liturgická hra O nanebevstoupení Páně u sv. Tomáše. 1628-1764 jezuité, profesní dům s kostelem sv. Václava, Andělskou kolejí a gymnáziem, od 1658 každoroční dramatická pašijová procesie. 1666-1688 při kostele P. Marie Vítězné div. činnost řádu karmelitánů, 1666 s žáky tříhodinová pašijová hra, později dominikáni. 1703-1754 kostel sv. Mikuláše, jezuité. 1724-1726 kostel P. Marie ustavičné pomoci, kajetáni. 1740-1781 kostel sv. Tomáše, augustiniáni. 1753-1764 kostel P. Marie Pod řetězem, maltézští rytíři.

Insc. krátkých francouzských komedií šlechtických ochotníků 1752 v dnešním Fürstenberském paláci ve Valdštejnské ulici, 1754 dva francouzské kusy v Thunovském paláci. Jan Th. Held (1770-1851, proslulý pražský lékař a amatérský hudebník, autor německy psaných rkp. pamětí, považovaných za závažný historický pramen, jeho idealizovaný obraz v románu F. L. Věk) zpíval jako chlapec ženské role v operách, nastudovaných v křižovnickém klášteře a 1788 provedených i v paláci hraběte Trautmansdorfa na Malé Straně. I tyto produkce v Praze spoluvytvářely tradici ochotnického hraní.

Ve zrušeném Kajetánském klášteře v dnešní Nerudově ulici původně *soukromé domácí divadlo* v bytě lékárníka Arbeitera, který je i r. Poté zařídil divadlo. 1828-1833 zde hrávala *česká ochotnická družina*, 1828 zah. Ženichové (Macháček). 1834-1837 *Kajetánské divadlo*, společnost složená hl. ze studentů, spisovatelů a inteligence (úředníci většinou působili pod pseudonymy), sdružená kolem Tyla a Tylova časopisu Květy (dříve Jindy a nyní).

249 / Kajetánské divadlo, kde v letech 1834-1837 hrávala Tylova ochotnická družina.

Polemicky k ochotnickým představením připravovaným J. N. Štěpánkem ve Stavovském divadle prosazovali uvádění původních českých her i lepší přípravu insc. Kromě Tyla zde aktivní např. K. S. Amerling, F. Dittrich, V. Filípek, F. Hajniš, J. Kaška, J. J. Kolár, K. H. Mácha, F. J. Rubeš, K. Sabina, K. E. Tupý ad., tj. generace 30. let, silně ovlivněná romantismem. Mnozí z členů pak hráli vůdčí roli při formování českého profes. divadla.

Jeviště bylo velmi malé, asi 80 míst k sezení a 100 míst k stání. Za necelé 4 roky asi 25 her, většinou pro zvané hosty. Od 1835 asi 18x povolení na poloveřejné produkce ve prospěch chudinského ústavu. Ochotníci museli dodržovat určitá pravidla v uvádění her ve vztahu k odpoledním českým produkcím

250 / List z deníku Karla Hynka Máchy, zaznamenávající jeho ochotnickou činnost v Kajetánském divadle.

ve Stavovském divadle (např. směli hrát pouze v období, kdy se ve Stavovském česky nehrávalo, tedy o prázdninách, o masopustě, nesměli zvat veřejně obecnost na představení apod.). Osou repertoáru dramatika Klicperova (Žižkův meč, Kytka, Lhář a jeho rod, Rod Svojanovský, Divotvorný klobouk, Každý něco pro vlast!), uváděn i Štěpánek (Hastroš, Berounské koláče, Čech a Němec, Pivovar v Sojkově) a samozřejmě Tyl (většinou v ukázkách jako součásti quodlibetů - pásem z různých drobných dramatických a zpěvoherních výstupů a scének), např. hudební výjev z Fidlovačky, hlavně ale adaptace cizích děl. Z cizích autorů např. Kotzebue, Raimund, Raupach, Scribe.

Tylovo Kajetánské divadlo mělo vliv i na drgii Stavovského divadla, v sezoně 1834/35 navíc prosadil Tyl několik svých ochotníků do souboru Stavovského divadla na místa český špatně mluvících herců. Pokus prosadit na jeho scénu Klicperova dramata však skončil neúspěchem. Po 1835 drgie Kajetánského divadla ztratila na významu, uváděny hlavně překlady. 1836 odliv diváků, spory uvnitř souboru (hl. mezi Máchou a Tylem), 1837 divadlo zaniklo.

V Blánku ponejprv vystoupil p. Milíňhaj (pseudonym K. H. Máchy) v osobě Prachatického, ochotník pěkně zrostlý, a co se jádrné české výřečnosti dotýče, vši pochvaly hodný. I hrou nenucenou a přiměřenou nás tak obradoval, že nic srdečněji nepřejeme, než abychom brzo příležitosti měli jej ve větším úkolu pozorovati. V té naději my usudek svůj o jeho - jak se nám zdá - pěkných schopnostech na ten čas odkládáme.

Dr. Chmelenský v České Včele 1834, č. 50.